Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0252

Vastuväide delegeeritud õigusaktile: trajektoor maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste panuse vähendamiseks taastuvenergia eesmärkide saavutamisel

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon komisjoni 10. aprilli 2026. aasta delegeeritud määruse kohta, millega muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2019/807, et kehtestada trajektoor maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste panuse järkjärguliseks vähendamiseks taastuvenergia eesmärkide saavutamisel (C(2026)02306) – 2026/2680(DEA))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni delegeeritud määrust (C(2026)02306),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 290,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta[1], eriti selle artikli 26 lõike 2 viiendat lõiku ja artikli 35 lõiget 7,

– võttes arvesse komisjoni 13. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrust (EL) 2019/807, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 selliste maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise osas, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale, ning maakasutuse kaudse muutuse väikese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimise osas[2],

– võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 3,

– võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni

---

1 ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj.

2 ELT L 133, 21.5.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj.

resolutsiooni ettepanekut,

A. arvestades, et direktiiviga (EL) 2018/2001 kehtestatakse maakasutuse kaudse muutuse ohu käsitlemise raamistik, mille alusel võib lähteaineid liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineteks, tagamaks, et selle eesmärgi saavutamisel arvesse võetavad biokütused tooksid tegelikku kasu;

B. arvestades, et komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2019/807 kehtestati maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise metoodika ja määruse artiklis 3 nõutakse selgesõnaliselt, et hindamine põhineks andmetel „alates 2008. aastast“, ning kehtestati suure süsinikuvaruga maadele 10 % laienemise künnis, mille ületamisel liigitatakse lähteaine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks; arvestades, et seda metoodikat ja lähtetaset kohaldades leiti komisjoni 2019. aasta aruandes, et sojaoa osakaal suure süsinikuvaruga maadele laienemises on 8 %, mis jääb alla kvalifitseerumiskünnise, mistõttu ei liigitatud sojauba maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;

C. arvestades, et Indoneesia ja Malaisia algatasid WTOs vaidlused (DS593 ja DS600), millega vaidlustasid liidu maakasutuse kaudse muutuse raamistiku, eelkõige palmiõli liigitamise maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks ja maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluse; arvestades, et WTO vaekogu tegi oma 2025. aasta jaanuari otsuse üldiselt liidu kasuks, kuid tuvastas konkreetsed rikkumised, nimelt teadusandmete õigel ajal ajakohastamata jätmine, puudused maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluses ja meetmetest nõuetekohaselt teavitamata jätmine; arvestades, et vaekogu leidis vigu liidu menetlustes, mitte liidu valikus, millised põllukultuurid liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineteks;

D. arvestades, et delegeeritud õigusaktiga lisatakse sojauba ja palmiõli maakasutuse kaudse muutuse suure riski loetellu ajakohastatud teadusandmetele tuginedes, mis tähendab, et sojapõhine biodiislikütus eemaldatakse järk-järgult täielikult ELi 2030. aasta taastuvenergia eesmärkide arvestusest;

E. arvestades, et Euroopa Parlament ei ole vastu palmiõli (mille liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks on teaduslikult usaldusväärne ja vaidlustamata) järkjärgulise vähendamise trajektoorile ega puuduste kõrvaldamisele maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluses, mis mõlemad kujutavad endast asjakohaseid vastuseid WTO vaekogu otsusele ja tuleks säilitada kõigis läbivaadatud delegeeritud õigusaktides;

F. arvestades, et sojaoa liigitamine delegeeritud õigusaktis maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks põhineb

ajakohastatud teadusandmetel, mis erinevad komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/807 artiklis 3 sätestatud 2008. aasta vaatluse lähtetasemest, nihutades vaatlusperioodi 2014. aastasse; arvestades, et see võrdlusaasta muutus ei tulene WTO vaekogu otsusest, mis puudutas andmete ajakohastamise õigeaegsust, mitte võrdlusaasta valikut; arvestades, et kui kohaldada algset, 2008. aasta lähtetaset, nagu on nõutud kehtivas õigusraamistikus, jääks sojaoa suure süsinikuvaruga maadele laienemise osakaal tõenäoliselt alla 10 % künnise ning sojauba ei kvalifitseeruks seetõttu maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;

G. arvestades, et soja liigitamise aluseks olevates ajakohastatud teadusandmetes ei võeta arvesse sojaubade topeltviljelust, mille puhul soja kasvatatakse teise põllukultuurina maa-alal, mida samal kalendriaastal on juba kasutatud esmase põllukultuuri kasvatamiseks; arvestades, et selle metoodikalünga tõttu on sojaubade tootmisala laienemine ülehinnatud ja see suurendab sojaubade suure süsinikuvaruga maadele laienemise arvestuslikku osa;

H. arvestades, et sojaubade kasvatamisega seotud maakasutuse kaudse muutuse risk on geograafiliselt koondunud Lõuna-Ameerika tootmisse; arvestades, et sojaubade kasvatamine liidus ei põhjusta raadamist ega maakasutuse kaudse muutuse raamistikuga hõlmatud maakasutuse muutmist; arvestades, et komisjon ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et sojaubade kasvatamine liidus põhjustab maakasutuse kaudset muutust; arvestades, et selliste tõendite puudumise tõttu puudub liidus toodetud sojaoa liigitamisel maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks piisav teaduslik alus; arvestades, et ülemaailmselt diferentseerimata maakasutuse kaudse muutuse suure riski liigituse kohaldamine sojaoa suhtes, olenemata selle geograafilisest päritolust, on ebaproportsionaalne ja koormab liidu tootjaid seoses maakasutuse muutusest tuleneva heitega, mille eest nad ei vastuta;

I. arvestades, et komisjoni põllumajanduse ja toidutootmise visioonis rõhutatakse vajadust luua sõltumatum liidu valgusüsteem; arvestades, et liit toodab ainult ligikaudu 6 % liidus tarbitavast sojaoast, mistõttu sõltub liit suuresti impordist; arvestades, et komisjoni väljakuulutatud ELi valgurikaste kultuuride kava ja selles seatud eesmärgid, samuti avatud strateegilise autonoomia eesmärgid, on suunatud eelkõige liidusisese sojaubade kasvatamise laiendamisele, et vähendada seda sõltuvust; arvestades, et biokütuste turg on liidus sojaubade kasvatamise ja liidu soja purustamise sektori peamine majanduslik tõukejõud; arvestades, et sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks kõrvaldab selle turustiimuli ning on otseselt vastuolus ELi valgurikaste kultuuride kava ja liidu strateegilise autonoomia eesmärkidega;

J. arvestades, et soja purustamisel toodetakse nii sojajahu, mis on

peamine toode ja oluline söödavalgu allikas, kui ka sojaõli, mis moodustab ainult ligikaudu 20 % sojaseemnetest ja mida kasutatakse muu hulgas biokütuse lähteainena; arvestades, et sojaubade kasvatamise ja töötlemise peamine majanduslik tõukejõud on nõudlus söödaks kasutatava sojajahu järele, mitte sojaõli kasutamine biokütustes; arvestades, et biokütustes kasutatava sojaõli pidamine sojaubade kasvatamise laienemise peamiseks põhjuseks moonutab seega sektori majanduslikku tegelikkust ja ülehindab soja biodiislikütusega seotud maakasutuse kaudse muutuse mõju; arvestades, et sojaõli väärtuse vähenemine selle biokütuse turuväljundi kadumise tõttu vähendab purustamismarginaale ja liidusisese sojapurustamise majanduslikku elujõulisust; arvestades, et see sunniks liitu asendama kuni 4,8 miljonit tonni liidus toodetud sojajahu kolmandatest riikidest pärit impordiga, suurendades sõltuvust valguimpordist ja söödakulusid ning viies väärtust loova tööstustegevuse liidust välja; arvestades, et hinnangulised majanduslikud tagajärjed sektorile on ligikaudu 36 miljonit eurot kahju liidu sojakasvatajatele, 120 miljonit eurot liidu sojapurustajatele ja kuni 1,3 miljardit eurot liidu biodiislikütuse tootmisharule;

K. arvestades, et sojauba on lämmastikku siduv põllukultuur, mis vähendab sõltuvust keemilistest lämmastikväetistest ning aitab positiivselt kaasa külvikorrale ja mulla seisundile; arvestades, et ELi sojaubade kasvatamise pärssimine suurendaks liidu sõltuvust imporditud keemilistest väetistest ja see on vastuolus liidu väetiste tarneahela vastupanuvõime eesmärkidega, mis on muutunud pakilisemaks tarnehäirete tõttu, mille on põhjustanud Venemaa sissetung Ukrainasse;

L. arvestades, et puhta tööstuse kokkuleppes nõutakse konkurentsivõimelist ja vähese süsinikuheitega tööstusmajandust, mida toetab lai ja mitmekesine valik puhtaid kütuseid ja lähteaineid; arvestades, et biokütuste kättesaadavate lähteainete vähendamine sojaoa eemaldamisega kahandab liidu tarnebaasi transpordisektori süsinikuheite vähendamiseks, suurendab hinnavolatiilsust ja tarnete haavatavust ega ole kooskõlas tehnoloogianeutraalse ja tarnekindlusel põhineva lähenemisviisiga, mida liidu konkurentsivõime eesmärgid nõuavad;

M. arvestades, et konkurentsivõime kompassis nimetatakse liidu põhiprioriteetidena strateegiliste sõltuvuste vähendamist ning liidu tööstus- ja töötlemissuutlikkuse suurendamist; arvestades, et sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks pigem suurendab kui vähendab liidu strateegilist sõltuvust nii valgu- kui ka biokütusesektoris;

1. esitab komisjoni delegeeritud määrusele vastuväiteid;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ning teatada talle, et delegeeritud määrus ei saa

jõustuda;

3. palub komisjonil viivitamata esitada läbivaadatud delegeeritud õigusakti, milles võetakse arvesse järgmisi soovitusi:

   a) sojaoa maakasutuse kaudse muutuse riski staatuse kindlaksmääramine peaks põhinema andmetel „alates 2008. aastast“, nagu on selgesõnaliselt nõutud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/807 artiklis 3, ning sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks tuleks selle parandatud metoodika kontekstis läbi vaadata; kui alates 2008. aastast saadud andmete põhjal langeb sojaoa osakaal suure süsinikuvaruga maadele laienemisel allapoole kehtivas raamistikus kehtestatud 10 % künnist, ei tohiks sojauba muudetud õigusaktis liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;

   b) metoodikat tuleks ajakohastada, et võtta täielikult arvesse topeltviljelust sojaubade kasvatamisel, nii et sojaubade tootmisala laiendamine ja suure süsinikuvaruga maadele laienemise arvutatud osakaal kajastaksid täpselt tegelikku maakasutuse muutuse dünaamikat;

   c) sojaoa puhul, mis on toodetud liidus või kolmandates riikides, mille maakasutuse ja raadamise seire standardid on samaväärsed ja kontrollitud, tuleks sätestada selle tunnustamine maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga lähteainena, jättes selle seega järkjärgulise vähendamise trajektoorist välja, lähtudes sealjuures sellest, et niisugune tootmine ei põhjusta maakasutuse muutust, mida maakasutuse kaudse muutuse raamistikuga soovitakse käsitleda;

   d) kinnitab, et ei ole vastu palmiõlil põhinevate biokütuste kasutamise järkjärgulisele vähendamisele ega maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluse puuduste kõrvaldamisele, mis on asjakohane ja vajalik vastus WTO vaekogu otsusele ning tuleks säilitada kõigis läbivaadatud delegeeritud õigusaktides;

4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.